

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

СТЕНОГРАМА

ХУДОЖЕСТВЕН

СЪВЕТ

София, 25 април 1986 г.

ПРИСЪСТВУВАЩИ:

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ
АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА
КОНСТАНТИН ИЛИЕВ
ЕНЧО ХАЛАЧЕВ
АСЕН ШОПОВ
НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ
СТАЕФАН ДАНАИЛОВ
ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ
АТАНАС ВЕЛЯНОВ
АСЕН МИЛАНОВ
ВИОЛЕТА ГИНДЕВА
ИВАНКА ДИМИТРОВА
САВА ХАШЬМОВ
ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА
ВЕЛКО КЪНЕВ
АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ
АДРИАНА АНДРЕЕВА
СЛАВКА СЛАВОВА
МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА
ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ
ИЛИЯ ДРАГНЕВ
КИРИЛ ВОДЕНИЧАРОВ
АЛЕКСАНДЪР ПАНКОВ
САШКА МАРИНОВА
МАРИЯ ДИМАНОВА

ДИМИТЪР КАНУШЕВ
НИКОЛАЙ ПАРУШЕВ

ОТСЪСТВУВАЩИ:

БАНЧО БАНОВ
МЕЛИН МЕЛИНОВ
МЛАДЕН КИСЕЛОВ
ГАЛИНА АСЕНОВА

ИЗКАЗВАНИЯ

	стр.
ТАНЯ МАСАЛИТОНА	2
НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ	2
МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА	4
ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА	6
СЛАВКА СЛАВОВА	7
ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ	9
СТЕФАН ДАНАИЛОВ	11
САВА ХАШЪМОВ	16
ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА	17
КОНСТАНТИН ИЛИЕВ	17
ДИМИТЪР КАДУШЕВ	20
АСЕН МИЛАНОВ	21
ЕНЧО ХАЛАЧЕВ	23
ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ	24
ИВАНКА ДИМИТРОВА	26

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

Стенограма

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н
С Ъ В Е Т

Състоял се на 25 април 1986 година
в Заседателната зала на Народен театър "Иван Вазов"

НАЧАЛО: 13.00 ч.

КРАЙ: 14.20 ч.

О Т К Р И В А Н Е:

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕЛЖИЕВ:

ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ,

Имаме ~~Форум~~ и откривам заседанието като предлагам
следния

Д Н Е В Е Н Р Е Д:

1. Обсъждане на пиесата "АМЕРИКАНСКА ТЕРАПИЯ" на
камерна сцена

2. Разни

Имате думата по първа точка от дневния ред.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА:

Другарю Фучеджиев, аз мога ли да кажа нещо, преди да са започнали изказванията, защото никога не стигаме до точка "разни". Тъй като репертоарът ни е в аварийно положение, поради счупване, гипсиране и т.н. и понеже това е единственият форум, на който можем да вземем някакво решение аз имам едно предложение. Може да ви се види неразумно, но... Ние имаме две крѝпки, които редовно закърпват репертоара - "РЕТРО" и "ДВУБОЙ". Да се помисли на дирекционен съвет дали да се качи на голяма сцена "ДОН ЖУАН" или "СВАТБАТА НА ФИГАРО", както се качи "РЕТРО". Да се помисли по този въпрос. За да може при отсъствие на актьор, Сашка Маринова да е по-облекчена в замяната на представления.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ:

Първо искам да кажа, че през цялото време аз си спомнях обсъждането на тази пиеса. За себе си с удоволствие, без да споря с никого, отчитам, че всички колеги, които утвърждаваха пиесата, че тя е необходима за нашия репертоар, са били прави. Че това е едно много добро произведение, в което има и проблеми, и език, и вивока материя. Аз също смятам, че това е едно много добро произведение с много сериозна проблематика, с висока култура на словото, с висока култура на чувствата, на емоциите и с проблеми, които се отнасят за нас. Защото откакто свят светува те са все същите - любов, смърт, отечество, дълг, приятелство. И да надникнем в света и чувствителността на онези хора там, никак не е грехота. Гледайки това произведение се ядосвам, че на камерна сцена не се играят произведения като "Насаме с всички" и

"Серсо", които с още по-голяма сила – сила на проблемите, и на социалния фон, и на социалната сложност на конфликтите, и на емоциите, бъркат в нашето общество и то така остро и безпощадно. Това са две произведения великолепни от наша гледна точка и анализирайки нашата сфера на мисли. И искам още веднъж, във връзка с това, което казвам да напомня и контактувам с др.Константин Илиев, който считаше, че пиесата е почти на ръба на булевардността – неznam! На мен ми се струва сега, когато гледам пиесата, че социалният фон на пиесата е толкова силен. И той се изразява в много неща, които са не само думи, които са вплетени вътре в тъканта на пиесата. Ако щете той е във въпросите около смъртта на това момче-дете, около неврозата на обещството, тяхната невроза, тази смешна, фалшива терапия на личността, на индивида – и на обществото. Много силен социален фон, който на мен ми действа и ми се струва, че личните си проблеми трябва така да ги вплетеш или преплетеш, че да станат едно цяло.

Веднага искам да кажа за режисурата на колегата Е.Халачев. Това е много добра работа, разработена детайлно. Има един термин – неznam той дали има литературна стойност, но тъкът на пиесата е разработена филигранно. Той не ми се натрапва в нищо. Разтворил се е в артистите и това е може би най-добрата и интересна част от неговата режисура. Като изключим музиката, за която той вероятно си е направил извод. Тя ми пречи да възприемам великолепното присъствие на актьорите. И четиримата актьори играят великолепно. Аз ги възприемам вълнувайки се, надниквайки в сложността на присъствието им, в богатството на детайлите и нюансите, в които те се вълпъщават, всички до един. И тук с риск да

ощетя някого, а това не искам да направя, искам да отделия Д.Кабакчиев. Ще кажа защо искам да го отделия. Аз отдавна не съм го виждал толкова реален. Той е винаги в сферата на романтизма, а тук е толкова реален, толкова богат и играе с една амплитуда, чиито граници са от драматико-трагическия нюанс до самоиронията. При него има видим самоанализ, който показва на публиката и много хумор, с който той играе. Аз го възприемам като едно стъпало към една творческа зрялост и го поздравявам. Всички играят великолепно. И ако тук има някаква бележка, тя е по-скоро в усещането, отколкото в силата на някакви доказателства. Струва ми се, че иначе в много интересното присъствие на Мария Стефанова има някаква вътрешна статика. Тя мъничко започва и свършва по един и същи начин. Предварително е потопена в една сфера, в една чувствителност и не търпи развитие. Докато всички и Кабакчиев, и Марин Янев, и Валя Гиндева търпят колосално развитие в сценическото си присъствие. При нея имам усещането за малко статика.

На мен ми се струва, че тази пиеса е едно интересно явление на камерна сцена – проба за висш пилотаж на нашите артисти. И аз мисля, че тя ще има много добър успех и ще изиграе в известна степен ролята на "Ретро" в бъдеще. Защото тя е удобна, преносима и тя ще има дълъг сценичен живот. На добър час.

МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА:

Аз бързам, защото и моят глас е заедно с възклицанието на Андрей Чапразов. Бях една от тези, които зададоха въпрос на др.Халачев – защо е взел тази пиеса? И само зара-

ди това искам да го поздравя, защото той може би още тогава е видял резултата от това представление. За мен това представление е много повече отколкото е пиесата. Аз само веднъж бях чела пиесата и не допусках, че може да се получи това, което се е получило. Искам да кажа две неща: Първо - тази пиеса е една възможност за всеки актьор да участва - като една голяма тренировка за своята работа. И второ - че ако само тази роля беше изиграл др. Кабакчиев, тома му стига за няколко живота. Защото това е борба на живот и смърт. Не сценична, а истинска борба на живот и на смърт като творец на сцената. Всичко е заложил. Ако сега падне: мисля, че няма да съжалява, че е паднал в този момент.

Когато влязох в залата си казах: "Ах колко е хубав декорът"! За публиката това е един добър прием. Начинът по който излизат колегите - всеки на своята врата, всеки защитаващ головете на своята врата - това е едно чудесно решение.

Аз съм участвувала в Валя Гиндева в едно много силно представление "Недоразумението" от Камю и мисля, че след него с тези възможности, които носи ролята на Валя в тази пиеса, това което е вложил авторът в тази роля, тя по един много дълбок, вълнуващ начин защитава това.

Аз приемам тази интерпретация на Мария Стефанова, защото тя е един човек, който със своята женска чувствителност е разбрала нещата предварително. И смятам, че нейното развитие съществува.

Сигурно Марин Янев е много добър човек. Има нещо много приятно, много хубаво в себе си, но в този случай няма или ролята не му дава възможност да бъде това което е на

живот и на смърт за Любомир Кабакчиев.

Тази музика е нещо ужасно. Втората част - това е нещо, което трябва да се обира и няма нужда. Човек знае Гершуин. Музиката си е музика, но озвучаването е ужасно. Понеже съм работила с др.Халачев в една от най-хубавите му постановки "ДЪМЪТ НА БЕРНАРДА АЛБА" аз знам той как запечатва всичко. Това е още едно доказателство за неговия начин, по който той работи. Той за себе си не търси никакви ефекти. Ефектите идват чрез работата на актьорите.

От все сърце казвам на добър час. И това е един случай да кажа, че нивото на което се намира нашият театър сега е едно ниво, с което ние всички можем да се гордеем. За сетен път се убеждавам, че по-интересен, по-богат театър от нашия няма в момента.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА:

Аз излязох от този спектакъл с много противоречиви усещания. Дълбоко съм развълнувана от присъствието на актьорите. Гордея се с нашите актьори - такива актьори биха направили чест на всеки европейски театър. Страшно много ме развълнува тяхното сериозно отношение, начинът по който водиха диалога, начинът по който издигаха тази пиеса. Аз намирам, че спектакълът е много по-добър. Смятам, че той е на по-високо ниво от самата пиеса. Особено, разбира се слагам на първо място Любо, защото ролята му е най-интересна. От много години не съм го виждала толкова добър, богат, разнообразен, а такава умение да води диалог, в стилистично отношение точен. Мога да кажа най-хубави неща за моите колеги.

На мен пиесата много не ми хареса. И не смятам, че тя беше толкова необходима за нашия репертоар. Но щом вече е направена е добре дошла. Това е едно представление

много добре изработено и от режисьора и от актьорите. Развълнува ме финалът. Най-вече ме хвана пиесата във финалните акорди. Там където вече става дума за противопоставянето и на това момче с неговата съдба. Мисля, че пиесата търпи съкращения, за да бъде по-действена на моменти. Говоря за драматургията.

Великолепен е декорът на Атанас Велянов. Но мисля, че например Ан не може да бъде така облечена в къщи. Една англичанка вечер не може да се облича със сиви ботуши - те много ми българеят. Тази кожена пола, може да е модна сега, но една англичанка на тези години, в такова семейство няма да се облече така за един вечерен прием. Те много обичат вечер да си слагат дълги рокли. Става дума за едно чисто визуално възприемане. Другата е дошла от Америка и разбира се, тя може да се облече така - този бял цвят върви на една жена току-що върнала се от Америка.

Това са ми забележките. Не мога да кажа, че пиесата ме е развълнувала. Вълнува ме работата на моите колеги. Поклон за тяхната сериозна работа.

СЛАВКА СЛАВОВА:

Аз бях една от тези, които много се чудеа защо включваме тази пиеса в нашия репертоар. Когато я четох ми се стори много лековата, не достатъчно сериозно погледнала на тези проблеми. Говоря особено за първата част на пиесата. Сега, когато гледах представлението видях на какво са способни нашите актьори. Поклон пред нашите актьори! Чудесно играят Любо Кабакчиев, Валя - аз отдавна не съм я виждала така в роля. На живот и смърт, толкова земно, толкова хубаво прочели пиесата, разбира се заедно с Енчо Халачев.

Обаче през цялата първа част непрекъснато окото ми беше отправено към група млади хора. И си казвах: "Защо пред тези млади хора така именно да се разглеждат тези проблеми. Защо по този начин". Нямам предвид играта на актьорите. Имам предвид писаното от автора. Защо на тези млади хора да им поднасяме такъв песимизъм. Във втората част, обаче впечатлението ми беше вече съвсем друго от това, което е сложено в устата на Любо Кабакчиев. Начинът, по който то ѝ го изговори. До някъде намерих оправдание за тази пиеса, че е в нашия репертоар. Поклон пред актьорите, поклон пред режисьора! Да не говоря за великолепият декор на А.Велянов. Този човек на камерна сцена умее да слее целия салон с декора.

Искам да обърна внимание на нашите драматурзи, на хората, които строят и правят нашият репертоар. Все пак една такава пиеса с толкова много песимизъм вътре не бива да се поднася на нашата младеж, поне в момента. Ще ви кажа един случай. Когато Славчо Васев беше директор в нашия театър, Мирски се беше заинатил да постави една пиеса - "Сестра Йоанна". Четири лезбийки - това представляваше пиесата. Като главната, централната щеше да играе Маргарита Дупаринова под-главната щях да играя аз. Тогава ние двете отидохме при Славчо Васев и при Мирски и им казахме, че ако ни разпределят в тази пиеса ние ще си подадем оставката и ще напуснем театъра. Мирски каза: "Ама това е бума на Европа". Това може да е бумът на Европа, но защо трябва ние в България, където това не представлява болезнен проблем да натрапваме в главите на нашите млади хора един такъв проблем - лезбийството? И когато се прави една такава пиеса, когато се разглеждат едни такива отношения между мъж-жена, съпрузи, любовници и т.н. би ми се искало едни такива отношения

да бъдат поднесени с дълбочина. С дълбочината, с която би ги поднесъл един Распутин да речем. Сега чета разкази от сибирски писатели. Ето с такава дълбочина бих искала да ми бъдат разгледани тези проблеми. И с такава дълбочина да бъдат поднесени на тези млади деца, дето гледаха днешното представление. Това е пожеланието ми за бъдещия ни репертоар. За тази пиеса пожелавам на добър час. Възхитена съм от Любо Кабакчиев, от Мария Стефанова, от Валя - разкошна е Валя.

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ:

Не смятам, че пиесата няма място в репертоара, защото ние достатъчно сме канализирали нашето мислене и това се отразява и на нашият професионализъм и на нашите взаимоотношения - и обществени, и театрални и т.н. Аз мисля, че тази пиеса има място, както има място и за други пиеси и други опити за по-различно мислене, отколкото ние бихме желали да имаме. Но не в това е бедата. Пиесата не само има място в репертоара, но тя е една от тези пиеси, които винаги са събуждали чувството за благородна завист у актьора, когато гледа колегите си. За това, че имат възможност така богато, нюансирано да потопят себе си и своите качества и данни в една богата драматургия. Това е първото усещане, когато човек излезе от такова представление. Искам да кажа, че за мен представлението започна и стана интересно от диалога-разпра между Кабакчиев и Мария Стефанова при камината. От този момент нататък вниманието ми вече беше привлечено на сцената. До тогава имаше едни дължини. Не мога да кажа от какво естество са - дали е въпрос на текст, дали е въпрос на пауза, дали е въпрос на някакво решение в момента. Не мога да се

наема да го категоризирам. Но от тогава сценичното действие започна да ми привлича вниманието. Великолепна е играта на колегите. Аз не съм очаквал, че Любо Кабакчиев за толкова кратко време ще успее да се справи така добре. Ние сме имали разговори с него, знам неговите тревоги и притеснения. И най-човешки съм изненадан от този толкова висок резултат. Очаквах да видя просто по-сурова репетиция. За мен това е много сериозно постижение. Валя също ми хареса, но искам да кажа, че в началото тя започва прекалено фасценирано ролята си и по този начин се ограбва за следващите сцени, когато това е нещо естествено, действието ѝ изисква това нейно състояние. Просто ми се иска малко по-спокойно, по-обратно да започне ролята си. Също за Марин - той е много добре в обстоятелствата, когато е захапал партньора си. Но тогава, когато е в моментите на реминисцирането и тези статични монологизи ми се струва, че не е достатъчно в обстоятелствата. Аз смятам, че Мария Стефанова е достатъчно иквансирана. На мен ми хареса. Подразни ме само комбинацията в нейния тоалет.

Декорът е великолепен.

За музиката се каза вече. Тук не става въпрос за обирание. Просто има моменти, в които тя въобще не е необходима. Защото много важни неща се говорят и човек има нужда в паузите, които се получават да осмисли това, което е казано. Всичко останало го дразни. Както и накрая този телефонен звук на "свободно". Не е необходимо да бъде толкова силен в тъмното. Мисля, че намецът е достатъчен за какво е поставен този звук, и се разбира от дредно интелигентният зрител.... Нека да не бъде прекалено силно натрапващ.

Мисля, че представлението ще има голям успех, но определено, в началото, трябва да бъде обрано.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ:

Другари, първо пиесата може би очаква човек повече да премисли, за да влезе в по-активен разговор с колегите. Тъй като всичко може да се говори за тази пиеса, само не мога да усетя булевардна ли е или не. Но приемам пиесата. В смисъл, това което коментирахме, когато се приемаше пиесата. Мисля, че е други - дали артистът може би има афинитет към такъв вид драматургия или не. Лично аз нямам афинитет към такава драматургия. Ноднес гледах нещо, което е сериозно като мисъл и като един проблем, който ние силно може би не го усещаме или не искаме да се го кажем. Защото тук ми се струва, че влиза и проблемът за отчуждаването. С тази вътрешна настройка на хората, тъйсейки някакви външни сили и т.н. Тук става въпрос за четири човека, които са със своя отделна индивидуалност и до голяма степен колегите успяват да се справят с това. В никакъв случай аз не искам да излъжа, да кажа, че това представление ми е подействувало емоционално. Тъй като няма и опит да задействува нашата емоция, разчита се повече на размисъл, който трябва да буди самото представление. Аз си поставих няколко въпроса. Събитието е станало преди ведет години. За двамата млади герои в потока на действието се разбира, че са извършили тази терапия със себе си. Мисля, че голяма част от зрителите, които ще гледат представлението незнаят точно какво е терапия. Думата "терапия" е известна, но какво може да предизвика терапията? Мисълта ми е, че младата двойка, която идва от Щатите и която по-нататък говори за тази терапия, не се разбира в самото начало в

какво се състои самата терапия. В убеждението за това, че ние сме се отделили, ние сме изключили, ние сме работи, ние нямаме чувство, което ми се струва по-нататък става ясно. Това именно предизвика героят на Кабакчиев в тази активна защита на човешкото. А къде отиде човешкото, чувствата? В този смисъл ми се струва, понеже действието върви много сложно, паралелно, че емоционалността, славянската емоционалност, която съществува и у Марин и у Валя е малко в повече. Става въпрос - те излекувани ли са от терапията или не? Аз си го представям, че героят на Марин е излекуван, изчистен от терапията. Но докато може би героинята на Валя не е изчистена, защото тя не се овладява накрая. Но ако и героят на Марин не е излекуван, тогава какво предизвиква целият този финален, емоционален пристъп на героя на Кабакчиев. Усещането ми, че когато един човек застане с убеждението за това, че аз съм до такава степен пречистен и излекуван, това което каза и Дупаринова, че Марин изглежда много добър, в живота е добър - героят му не трябва да е добър може би. Но ми се струва, че стерилността, която трябва да съществува в неговия герой, трябва да е по-определена. Стерилността, а не активната защита на това, че терапията направи това с мен, в разговора във втората част, който по-нататък предизвиква тези крайни искории. И понеже присъствието на този герой - детето с мотора е много силно, много е акцентирано и от режисурата на представлението, освен от драматургията, това са основните конфликти имам усещане в един момент, че между героя на Кабакчиев и момчето, което ще умре - това е голямото. А цялата тази история, във всички случаи конфликтът, който тръгва в него пред нас, основен конфликт за терапията е унищожението на човешкото, идва от героя на Марин Янев. Струва

ми се, че тук има нещо, поне за мен, което не ми го изяснява ясно и категорично, защото по начина, по който сега го прави Марин, посоката която е търсена, аз не вярвам, че той е такъв - излекуван от тази терапия. Става въпрос - емоционалната защита ли е нужна или когато застане един камък-робот пред теб и ти изговори всичките тези истории, като: "Какво говориш ти? Как можеш да забравиш нещо, което е било? И дали трябва?" По какъв начин ще предизвиква, повтарям, пак героя на Кабакчиев, ако не е роботизиран за да тръгне така активно с историята на момчето по телефона, на което се очаква да му свалят кислорода или с алкохола. Аз това не можах да разбера, за това и поставям този въпрос. Кое е основното, което е търсено? Защото в самата първа част, това че те ще отидат на вечерята не може да предизвика, както досега еднакво чувство и у двамата, които са дошли пречистени. Има вълнение в това, дали и как ще се срещнат със своите стари приятели или любовници, но доколкото трябва да го има и в единия и в другия. Защото сега вълнението и у Марин, и у Валя е едно и също от притеснението, че ще се срещнат. Има нещо, което лично мен малко ме обърква в цялата история. Защото, по този начин напрежението прекалено много почва да набира, за да очакваш след това глобални неща. Струва ми се, че в момента има неща, които могат да бъдат по-леко поднесени. В хуморът, който търси Кабакчиев, в лекотата на това, както и Люцканов каза, че е толкова естествен и нормален като у дома, в хола, не сме го виждали. Това, което до голяма степен липсва в младата двойка.

Характерността, която е пишла Мария Стефанова, в това, че мислите летят една след друга без да ги отделяш като стойности и едно глобално усещане на нещо, което вече й

липсва, пък иска да го върне, аз мисля, че тя е статична и тези отношения са много истински, сегашни, това с всеки се случва. Но това, което ги предизвиква да се стигне до тази силна част на постановката, на мен в цялото желание да прозра, тъй като не съм се увлякъл в емоцията, а в това къде отиват нещата малко ме объркаха. Или в посоката, че те не са излекувани, но нека да ме заблуди героят на Марин, че се е изчистил. Ако Валя е тази, която не е излекувана, а голямата депресия е била в мъжа ѝ, той е бил в тежката депресия, той боледува - в такъв смисъл мен ми е неясно. В неговата линия трябва да стане точно и категорично. Има ли опит за заблуда в началото или той ще остане докрай това, което се случва с хората, в пълното отчуждение на всичко - на емоция и т.н. Смяхът е вид емоция, усмивката, с която аз ще си обяснявам нещата, вече е вид емоция. До това, което може да бъде в тона на спокойствието, стои активното: "аз да ти кажа - нищо човешко не ме интересува. Аз съм излекуван. Велико нещо е терапията!" Може би греша, он от информацията, която се получава в цялата история има моменти, в които просто се обърквам като невежа, заболя ме главата и почвам да се дразня. Не, че трябва да ми бъде смяно, в никакъв случай. Драматургията не позволява да ти го поднесат смяно. Но ми се струва, че една категоричност трябва да има в тези четири стойности, които са на сцената, което мисля, че ще помогне много на колегите за тяхната увереност, тъй като разбира се това е репетиция, знам какво е такава репетиция, но има неща, които ми се струва, че още самите не са се убедили в коя точно посока да поемат.

Аз никак не съм съгласен с костюми на Марин Янев във втората част. Тъй като - какви са били, ни го разказват

двамата възрастни геори. Ние никъде не ги виждаме какви са били преди девет години, а те в техния разказ са други. Но тези други са такива, каквито ги виждаме на сцената, а мен не ми се иска да са такива. Той е бил карьерист, той е мислил, той е бил активен, той е бил такъв и такъв – значи е бил жив човек. Значи средствата трябва да са други, за да ни стане и на нас любопитно. И в първата част, този костюм който блестящо е намерен у Валя, тъй както стерилността на английската къща се усеща в чиновника, в учителя и една жена, в която последните сокове са на път да изтекат – жена му, някак ми се иска да има някаква характеристика на този човек останала от миналото или от новото. Тъй като вътрешното пречистване довежда по друг начин да се обличат тези хора след пречистването си. Това е много скучно, дали може да е по-крещящо или да бъде по-артистично, но все пак този човек някога се е занимавал с някакво изкуство. Много е никакво. Докато Валя е едно много хубаво петно на фона на другата двойка. Все пак нещо би могло да им помогне. Основното нещо, което мен ме вълнува и не ми е ясно е именно тази млада двойка и то най-вече в Марин, по начина по който сега го интерпретират много достойно, но не вярвам, че това е точната посока, в която е погледнато. Трябва да има един дразнител. По този начин ще стане ясно на младите хора, които се объркаха генерално в тези четири стойности, които се движат в представлението.

Аз съм щастлив, че такова трудно нещо стана в един много прибран срок, наистина без да се усети работата на колегите, нямаше оплаквания, че работата не върви. Убеден съм, че такъв род драматургия трябва да се среща, тъй като допринася за много неща на нашата актьорска същност.

Но явно, че имаме необходимост да се обръщаме към такива автори. Сложно е наистина, защото колкото да искаме и да докараме нещата до нас, те са и малко чужди – незнаем какво е терапията и какво правим. Значи трябва да бъдем много категорични, какво можем да направим с човешкото същество. Пожелавам на добър час на колегите. Енчо е действувал в много скромна режисьорска посока и е радостно, че ние вече на няколко художествени съвета говорим, че на камерна сцена отсъствието в добрия смисъл на режисьора не се усеща, а цялата енергия остава в ръцете на актьора. На добър час.

САВА ХАШЪМОВ:

Ще бъда много кратък. Ще се присъединя към всички хубави думи, които се казаха за актьорите участвували в пиесата. Наистина един много висок професионален труд. Труд, който се усеща и възприема с отворени обятия от всички. Според мен на спектакълът липсва една обща колективна позиция – на режисьора, и на актьорите. Т.е. – какво искаме да кажем – дали нашата позиция е един повик за чувствителност в отношенията между хората, за възвръщане на чувствителността. Дали нашата позиция е протест срещу роботизацията. Дали нашата позиция в последна сметка не е един стремеж за спасение на младото поколение, което идва след нас, за което става въпрос непрекъснато в цялата пиеса. На младото поколение, на това младо момче – за спасението му от терапията. Всичко това взето заедно.

Второто, което искам да кажа, това е, че категории не се играят. Но все пак, всеки един от тези четири образа е една категория. Те не се играят, но трябва всеки да излезе със своето си мислене. А те и четиримата са различни.

Не бива да се дублират в никакъв случай.

И третото, което искам да кажа, с което ще свърша - според мен спектакълът много печели там, където има хумор. И там нещата се приемат не защото е хумористично и се приемат **лесно**. Но където се играе с удоволствие и с хумор не е нужно да се напругаш непрекъснато. Мисля, че има повече места в представлението, където може да се потърси хумор.

Благодаря на всички артисти, на Енчо Халачев за това, че наистина са работили сериозно. Смятам, че представлението има не само право на съществуване, но има право и на успех, какъвто заслужава.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА:

Мога ли да задам един въпрос на Енчо. В какъв смисъл възприемаш заглавието "Американска терапия". Защото то е алегорично название. Смешно е да се помисли, че ще прочетеш една книжка и ще се промениш. Това е някакво символично название на тези неща. Не е тука разковничето. Да се потърси хумора в това, че времето ги е променило. Начинът на живот там ги е променил. Защото кой може да прочете една книга и да се промени. Това е абсурд.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ:

Зада не се развиваваме в приказките трябва да изясним терминологията. Когато тук на едно съвещание са спомена думата "булевардна" мисля, че тогава никой не влагаше в това понятие смисъл на порнография или нещо от този род. Става дума, че това понятие се схваща много широко. В този смисъл аз или някой друг припомни, че името на

Жанануи в някои енциклопедии се нарежда между авторите на една такава литература. В никой случай не е нещо, което непременно трябва да бъде дискутирано и премахнато от това, което е достойно за един театър.

Моята лична позиция по отношение на тази пиеса е, че това на което разчита драматургът, това което ще изгради и сценичното действие ще прикове вниманието на зрителя и е едно апелирание на този вид театър. И мисля, че това което гледах на сцената до голяма степен го доказва. Това, заради което има смисъл да се прави такава пиеса, което е всъщността ѝ и в крайна сметка ни дава основание да я включваме в репертоара, е направено по един доста умозрителен начин. До голяма степен всички тези неща се казват без да има театрално истинско драматично въздействие. Не е направено на базата на интензивни взаимоотношения, както е направено например в "Кой се страхува от Виржиния Улф". Това са неща, до които зрителят не трябва да стигне. Той стига при по-добра драматургия, чрез проследяване на едни интензивни човешки взаимоотношения. Тук твърде много се говори. По този начин едното остава изолирано от другото. Затова според мен не достатъчно добре може да се проследи основната мисъл, която започва с разказването на случая с ученика. Аз вато говоря, че според мен това е слабост на драматургията и продължавам да го твърдя, мисля, че в постановката, това което е трудно за преодоляване е това неразбиране, това разцентриране на вниманието. За това, за което преди малко и Стефан Данашилов говори. Препоръки трудно мога да дам. Струва ми се, че още от самото начало въвеждането на темата - то стана точно на това място, където Л.Кабакчиев беше несигурен в текста, нещо забрави - не съм сигурен дали е само резултат на пропускане на шек-

ста или не е намерен начинът за да стане акцент. Все едно тези две линии много трудно се следят. В Смиcъл - когато се върнем в историята за момчето, мисля, че в много зрители ще остане чувството за: "чакай сега, къде ме връщат, току-що започна да става интересно". Не вървят тези две линии така, че едната да допълва и обогатява другата. Мисля, че това е едно от основните неща, които не ни трябва. Аз няма да тръгна да споря, че имаме среща с професионалисти и актьори с много високи способности и все пак спектакълът се играе на камерна сцена. Но аз не знам защо имам чувството, че не знам по какви причини съм седнал на голямата сцена на театъра и преча на актьорите. Като че ли това, че примерно, някой от актьорите са минали покрай мен, че влизат от страничните врати не е достатъчно може би. Друга стилистика мисля, че иска тази сцена. В мен се налага едно усещане, че актьорите са ми интересни тогава, когато има текст. Хубаво качество е, че със самочувствие се говори, че сме най-добрият театър в България, обаче трябва да се поглежда какво правят и другите театри. Примерно Сливенският театър гостува с една постановка "Пресечката" на Колю Георгиев, която съвсем не беше съвършена като текст. Но колко много театър имаше на сцената, колко много усещане за действие, че нещо ставаше, нещо тече между тези хора. Между другото пиесата на Маргарит Минков във Военния театър също така оставя в мен впечатления за неща, които се умеят. Това, което каза Люцканов в началото ми се струва важно. Това, че една такава драматургия, става въпрос за вечните проблеми на любовта и верността, действително има повече стойност и по-обогатява зрителя, когато в един по-близък социален контекст се разглежда. Въпреки всичко не смятам, че и тази пиеса, за която не бях

много разположен, не смятам, че сама по себе си тя внишава усещане за песимизъм и че ще въздействува отрицателно върху младите хора, които ще влязат в салона. Напротив – повикът за чувствителност, за духовност, за богати човешки взаимоотношения е нещо, което има място. Нещо, което е направено професионално, смятам, че това има смисъл и стойност,

ДИМИТЪР КАЛУШЕВ:

Толкова много верни неща се казаха. С голяма част от тях съм съгласен. Няма да ги повтарям. Смятам, че пиесата е интересна за нас – за Народния театър. Това, което според мен предизвиква актьорите, режисьора – това е което ще интригува и зрителя. Не казвам, че това е някаква нова дума, но нещо, което не се е срещало толкова често на наша сцена. И в този смисъл аз смятам, че е интересна и полезна за включване в общото репертоарно развитие на театъра – и тази пиеса. Защото репертоарът не е само идеи. Той е и художествени системи и художествени средства, техники и пр. Това е много важно. Според мен трябва да се планират такива неща в изграждането на един репертоар, за да се обогатява.

Катосвърши първата част, ние излязохме с Чапразов недоволни, та даже и единодушни, че нещо не е ясно, че не разбираме какво става и че ако продължава така спектакъла няма да бъде успешен. И аз и всички ние отдахохме това до голяма степен на пиесата, на автора. На една социална неориентираност, липса на реалистическа конкретност в изграждането на жизнената среда и пр. И заложихме всичко на втората част. За нас за щастие втората част премахна нашите страхове, нашите съмнения и нашите вече почти затвърдени убеждения, че нещата не вървят в най-добра посока. Аз не съм чел пиесата, не по-

знавам автора и не мога да си отговоря сега на въпроса дали е възможно с театрални средства първата част на спектакъла да се слее с втората. Да бъде едно естествено продължение на театралността. За мен там са главните въпроси и чисто професионални, и общо естетически, и конкретно постановъчни. Как може да се направи това? Може ли да се направи? Разбира се всички ние трябва да се опитаме да си отговорим. Това е работа главно на режисьора. Аз на втората част давам много висока оценка като реализация, като замисъл и пр. Всички говориха за Кабакчиев. Това е една от най-добрите му роли. Гледал съм го и в много други. Съгласен съм с оценките, които се дадоха. Разбира се Марин Янев още се адаптира. Общата оценка трябва да се даде така, че да може да побере тази оценка и положителните неща и етичните, които според мен отправяме. Смятам, че спектакълът ще има своя успех. Много любяпитно ще бъде за мен как ще го възприеме широката публика, тъй като не е свикнала на такъв тип театрално мислене. Липсват й други неща. Тази пиеса не е така директна, особено в първата си половина. Не са така ясно назовани нещата. Смятам, че спектакълът ще има своята публика. На добър час.

АСЕН МИЛАНОВ:

Разбира се и аз съм съгласен с това, което се каза. Искам да направя няколко съвети. Съвсем категорична е пиесата и аз мисля, че това е един спор защитен от положителното в тази пиеса - от ролята на Кабакчиев. Съвсем ясно, ярко, съвсем оптимистично. Изобщо в драматургията няма нищо песимистично. Аз мисля, че нашите действащи лица са песимистични. За това аз искам да направя бележки и да дам няколко

ко съвета. Първата част - не че е неясно. Всичко е ясно на драматургията. Обаче, когато я разказват има някаква плановост. Примерно когато искаш да кажеш това което се е случило - е едно, а когато в момента отиват да кажат че пристига - например е друго. Всички тези неща трябва да са ясни и категорични. И аз смятам, че те са и по-леки. Ежедневното им, особено в първата част е доста духовито. И затова мисля, че тук натягат, че предварително те са затормозени. И понеже няколко пъти се казва: "гневен ставам", "гневна бях" като че ли са някакви гневни хора, А те не са. Те са съвсем от новата драматургия на този писател. Но когато Марин Янев е лекуван - той стори. Той не е робот, според мен. Той спори и казва, че другояче трябва да се гледа на живота. И ако си спомняте заглавието на пиесата е "Телата", а не духовното в живота. И съвсем нормално е казано, че американската терапия е производно заглавие. И всичко това е отрицателно отношение към американската терапия. Обаче като го казват, че са излекувани, това трябва да личи. Когато казват, че са излекувани и когато говорят за спомените си какво е било. Когато има тези разлики, тогава ще стане ясно и никой няма да се затормозва от цялата работа. Затова мисля, че в пиесата няма нищо песимистично, но актьорите са малко песимисти. И ако преценят и по откъси, и по диалози ще видят, че има доста духовити сцени. Не че са хумористични. Но например още в началото Мария Стефанова се нервирва: нещо гневно има. И когато Кабакчиев идва и казва какво се е случило с момчето, тя почти нищо не разбира или му дава едни съвети като че ли кой знае някакв а си там история. А всичко това трябва да бъде съвсем по-леко. Защото във втората част се

разбира Кабакчиев колко е развълнуван от това събитие и колко е свързано то с живота на самия главен герой. Това ми е препоръката. Ако могат да намерят тези неща... Има време.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ:

Благодаря на всички за бележките, които се направиха. За нас това е една репетиция. Никой от нас не си прави илюзия, че това е крайният резултат. Много неща съществуват по отношение на изригването на други неуловими неща зад текста и зад думите както казва авторът. Но какво да се прави - това е първа среща с публиката. Искам да спра вниманието си на Марин Янев, защото най-много бележки направихте към него. А и моята рязост след първата част беше стоварена също върху него. Тъй като нещо стана объркване в теста и той се повлия от това, че Любо изпусна цял пасаж. А този пасаж е много важен за ученика. И акцентът, който се получава в тази сцена с това изпускане не се получи. Защото той връщаше стари и нови неща в текста. Но това го казвам само в скоби без да недооценявам бележките и препоръките които са направени към представлението. Благодаря на всички. Ние имаме още две-три репетиции. Аз мисля, че нещата в тази форма - в която говорихте ще придобият вероятно поне малко по-голяма категоричност, поне малко по-голяма артистичност. До голяма степен чувството за натягането е от напрежението - актьорско, а не от напрежението в диалозите, които са търсени. Но все едно - обсъждаме един резултат от това, което вие гледахте.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Гледаната от нас постановка се занимава с две брачни двойки, които са си объркали криватите, в чиято невроза се отразява невротичността на едно общество. Едната от тези двойки се е подложила на терапия в Америка и се завръща в Англия след девет години. Другата двойка чрез Мърфи като учител се сблъсква с терапията, заради проявения интерес на ученика си, който го занимават въпроси за ценностите в обществото, където живее: кое е по-ценното – живота на поета или стихотворенията му? В срещата на двете двойки след девет години целта е да се провери резултата, ефекта от проведената терапия. Но не трябва да се забравя, че става дума за Англия, с консерватизма и пуританството в нравите ѝ и с привнесената отвън американска, в случая, терапия. Терапията е лечение и когато става дума за американска терапия в едно общество, в което психоанализът е мания, определено подходът на автора е ироничен. Това е мое мнение. И цялата тази игра, която се разиграва около това лечение в последна сметка свежда живота до физиологическото здраве на тялото. Ученикът се намира в същото положение на избор на тези две семейства – дали да тръгне по пътя на терапията, респективно не без духовното си съществуване. Момчето избира физическото си унищожение пред бездуховното си съществуване. Аз лично не смятам тази пиеса за песимистична. Не случайно героят на Кабакчиев, поставен в малко нетрезво състояние обявява, че другата двойка не е излекувана. След този момент от разговора невротичността на лекуваните се връща, Хелън взима чаша и това слага край на терапията. Това е за мен цялата истина и искам да се присъединя към направените положителни оценки от съвета и към справедливите бележки, за които ре-

жисьора ще има думата в останалите му репетиции. Също искам да подчертая, че Кабакчиев влиза в образа с дълбочина, която е в тъкънта на драматургията, играе с дълбоко разбиране на образа. Пиесата е американска терапия, авторът е англичанин - иронията е достатъчно голяма, за песимизъм не може да става и дума. От направените бележки от спектакъла истината е, че първата част по-мудно се влиза в същността - това са едни монолози, които не зная как биха могли да се развият. Но във втората част зрителите ще почувствуват пълната сила на произведението. То е адресирано към един друг свят, към една друга действителност и за нас има своята познавателна ценност. Има опасения за реализацията, но нашите актьори и режисьорът са се справили с тази задача. Много моля нещата да вървят оперативно. Пожелавам на всички на добър час.

По втора точка - разни.

Има една вероятност - 11 май да бъде работен ден за театъра. Тъй като имам ²затруднения, много моля да се има предвид тази промяна, защото се репетират "ЧИЧОВЦИ", репетира се "ТРОЯНКИТЕ", репетира се "ЧЕРНАТА КОМЕДИЯ", сега на 18 май ще бъде премиерата на гледаното днес представление и разбирате, че сме много затруднени. Затова моля за абсолютна точност в работата. Получи се един фиш от пом.режисьора на "Чичовци", в който ми бяха наредени четири имена, които са отсъствували с разрешение на режисьора. Много моля да не ~~ме~~ ми се пращат такива фишове. Фишове могат да се пращат само за хора, които са отсъствували без знанието на режисьора или на ръководството на театъра. Иначе, хора, които отсъствуват със знанието на режисьора, а после

да ми се казва, че едн кой си отсъствувал едн кога си - това да го няма. Така, че др.Халачев, която задача е много трудна - имам предвид "Чичовци" - много моля да бъде точен в изискванията си към актьорите и без никакви безпринципни компромиси. Искам да кажа, че такива фишове няма да признавам.

ИВАНКА ДИМИТРОВА:

Когато отиваме в провинция трябва да носиме и програми, защото публиката се сърди.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Защо трябва аз да нареждам. Забележката е абсолютно правилна.

Закривам заседанието.

ДИРЕКТОР:

/Д.Фучеджиев/

